

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים סד.

עין משפט נר מצוה

א נמי פ"ה מהל' ספול
המוקדשין הל' טו:
ב ב מיי פ"ה מהל' ק"פ
הלכה טו:
ג א שם הלכה יא:
ד ק"ח ד שם הלכה יב:
ה ל"ב ה שם הלכה יג:
ו מו ו שם הלכה יד:
ז מא ז שם הלכה טו:
ח מב ח שם הלכה יז:
ט מג ט שם הלכה טז:
מד י ט שם הלכה יז:

רבינו הגנאל

הכא קמי' המולק עובר
המקטיר את האימורין
אינו עובר. והתם קמי'
המקטיר את האימורין
עובר והמולק אינו עובר
קשיין אהרדי. ופרקיני
שתי הבריות לר"ש חן,
הא דפרטא אמליקה ב"ד
הכי קמי' ר' שמעון במתני'
ושאר כל הובחים ב"ד בין
לשמן ובין שלא לשמן
פטור ור' שמעון פטור
בשאר זבחים כ"ש
אמליקה, והא דמחייבת
אמליקה בחולו של מועד
בדבריה מחייב ר"ש
במשנתו [דנתן] בשאר כל
הזבחים במתני' בין לשמן
ובין שלא לשמן [חייב]
דמליקה כשחיטת חטוב
לה. הקטרת אימורין יש
גנא דיקשי הקטרה
לשחיטת המזבח, ויש גנא
דלא מקיש ותרווייהו
אליבא דר"ש. ואמרינן
מאי טעמא דר' שמעון
בב"ד מחייב השוחט את
הפסח לבדו על החמץ
ופטור השוחט שאר זבחים
על החמץ ב"ד. ובמועד
מחייב השוחט שאר זבחים
על [הפסח] [החמץ] ופטור
השוחט הפסח לשמו.
ופשטיה טעמא דר"ש
משום דמחייב תרי קראי
לא תשחט ולא תזבח,
ובתרווייהו חייב זבחי
שמעי' מתרי זבחי דאינון
זבחי וזבחי דהוה ליה
למכבד זבחים דמשמע
זבחים טובא ופלגינהו
וכתב זבחי זבחי. ש"מ כל
היבא דאיבא זבח הווא
זבח חג הפסח. הבשר
שעובר עליו קרינא ביה
זבחי, אוכל זה חייב ולא
אשאר זבחים, אבל במועד
דליכא זבח חג הפסח
קרינא זבחים וחיוב אשאר
זבחים. ודיקנין מוקמינן
השוחט על החמץ
במועד לשם שלמים חייב,
דוקא שעקר שם פסח
השוחט וקרינא שלמים,
מכלל דבשאר ימות השנה
בעי עקירה. ופרקינן
לכורס אימא דל דלא בעי
עקירה ומתני' בן שחוי
בעלוי מטא ממים ודחוי
לפסח שני דסתמיה לשם
שחט בשלש בחות שנאמר
פסח קאי. מתני' הפסח
ושחטו אותו כל קהל עדת
ישראל קהל ועדה וישראל.
הרי ג'.

הא והא רבי שמעון. נראה לר"י דהיה קמיתא ל' לא הוה מצי
לאוקומי כרצון משום דקמי' בה אצל המולק את העוף ב"ד
אינו עובר בזול כלום אמאי נקט עוף אי לאו דאתא למידק דווקא ב"ד
אצל בחול המועד אפילו צעוף נמי מייחייב ויינינו כר' שמעון וצקונטרס
פ"י לעיל טעם אחר אמאי נקט עוף:
ואיבא דלא מבקיש חלב לזבח
וגיה דלא מקיש להקטרה
לענין הכי מקיש דלא אמרינן אפילו
אחד צקוף העולם דסגרא הוה
לאקושי להכי: **מעמא שרא** דשמו
הא כתמא פטור ש"מ בו'. וזת גירסת
רש"י ואין נראה לר"ת דהא איכא
למידק מרישא אפיכא ג' וגריס ר"ת פסח
לשמו אמאי פטור שלמים לשם פסח
קשטו ש"מ צעי עקירה פירוש דאי
לא צעי עקירה אפילו שחט לשמו כשר
שלמים לשם פסח כשר דהא מכשיר
לעיל ר' יהושע שוחט אחרים לשמו:
קראו את ההלל. פ"י לויס דמניא
צמספתא ישראל שוחטין

את פסחיהו ולויס קוראים את ההלל
קשה לר"י דלמניין צ"י אין נערכין
צערין (י"א). וצכילד מצרכין (ברכות
ל"ה. וס"ה) אין אומרים שירה אלא על
היין והכא חזינן דליכא שירה בלא
נכסין וכן היו (מקדשין העזרות צ"י)
תודות וצכיר ואומר ר"י דה"פ אין
אומרים שירה בשעת הקרבת קרבן
אלא על היין דמשמח אלהים ואנשים
דריש ליה ועיקר שפיה ושמחה היינו
בשעת אכילה ודומיא דהכי נמי לגזוה
בשעת הקרבת קרבן קאמר דאין אומר
שירה אלא על היין אצל שלל בשעת
הקרבה היו אומרים שירה שלל על
היין צממה דוכתי:

אמאי
דלתות העזרה יתקעו הריעו ותקעו י"הכהנים עומדים שורות ובידיהם
בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף כסף ושורה שכולה זהב זהב לא
היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמא יניחום ויקרש הדם וישחט ישראל
וקבל הכהן נתנו לחבירו וחבירו לחבירו ומקבל את המלא ומחזיר את
הריקון כהן הקרוב אצל המזבח וזרקו וזיקה אחת כנגד היסוד ויצתה כת
ראשונה ונכנסה כת שניה ויצתה שניה נכנסה שלישית כמעשה הראשונה
כך מעשה השניה והשלישית קראו את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו
אע"פ שלא שלשו מימיהם ר' יהודה אומר (מימיהם של כת שלישית לא הגיעו
לאהבתי כי ישמעו ה' מפני שעמה מועטין כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת
אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים ר' יהודה אומר (כום
היה ממלא מדם התערובת זרקו וזיקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים
כיצד תולין ומפשיטין אונקלויות של ברזל היו קבועים בכתלים ובעמודים
שבהן תולין ומפשיטין כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט (מקלות דקים
וחלקים היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט ר"א אומר ר"ד
שחל

לישב על הקרקע: **שמה יניחום**. כהנים על גבי קרקע עד שיקבלו דם אחר מחמת שהן מרוצין וישכחום ויקרש הדם ולא יהא רחוי לזרוק:
שחט ישראל אם ירעה שהשמיטה כשירה צורים בכל הקרצנות: וקיצל כפן. הדם צדון מלאוה העלה: **נוטנו לחציו**. שהרי צשורה הן
עומדים עד המזבח: **מקבל את המלא**. מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקון שחזר אליו מיד כהן הזורק: וזיקה אחת. צדון עצמו זורק ולא
מתנה באצבע שאין לך קרבן טעון אצבע אלא חטאת לבדה כדכתיב [ויקרא ד] באצבעו: **כנגד היסוד**. צרוחות שבמוצח שהיה יסוד תחתיו חורק לזקופתו
של מוצח והוא נוכל ליסוד. ולפי שאין היסוד מקיף את המוצח אלא את הלפוף ואת המעבר צדנתו צמסכת מדות (פ"ג משנה א) לכך הורכב לומר
כנגד היסוד: **כל כשחט אמרנו**. קראו אם ההלל לכל כמות קאי: אם גמרו שנו. כשהיו מתחילין לשחוט
מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיתתן עד שגמרו ועדיין רבים שוחטין חורטין וקורין שניה: **ואם שנו**. ועדיין לא גמרה שחיתת פסחי
אותה הכת שילשו וכן השניה וכן השלישית ואע"פ שלא אירע מעולם ששילשו לפי שהיו שם כהנים מרוצין ומחירין צמלאכתן: **לא הגיעו לאהבתי**.
אפילו פעם ראשון: **אלא שהכהנים מדיחין העזרה**. שאמת המים מהלכת צשורה וכשהן רוצין להדיח העזרה פוקקין את נקב יציאתה והמים
פושטין והולכין על גדוניה ומדיחין את כל העזרה שרצה של שיש הימה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יוראים וצערד הפסח מתוך
הדממים מרוצים היו מדיחין אותה והכהנים היו מדיחין אותה בשבת שלל צרצון חכמים: **מדם הפערצות**. המוטל על הרצפה וטעמא
מפרש בגמרא [פ"ה]: **אונקלויות**. מסמרים שראשיהן כפופין למעלה. קרוק"ש צלע"ו: **צעמוין**. אלו עמודין קטנים הרבה וקרויין נססין כדאמרינן
צמס' תמיד (פ"ג משנה ה) דמתן צ"ת המטבחים היה לצפוני של מוצח ועליו שמונה עמודין וקרויין נססין וקורוהו של ארז על גביהן ואונקלויות
של ברזל היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן מולין ומפשיטין וקבועין צשורה צמקום צ"ת המטבחים: **חלוקין**. מחולקין. מפוללות קליפתן:
שחל

קשיא מליקה אמליקה. דס"ד צארצעה עשר קאמר וקמתי דעבר
אמליקה דומיא דשאר קרצנות ועוד דקא חשיב ליה כשמיטה: ה"ג
ולטעמי' טיקאי לך הוה גופא דקמי' רישא לא אמרו אלא פסח צלבד.
אבל אשאר קרצנות הן מחייב והדר תני אחד המולק ואחד המזוה:
אלא הוה וסא. תרווייהו לך מנתימא
רבי שמעון דמתני' דפטור אשאר
קרצנות צארצעה עשר ומחייב עלייהו
צמועד: **מליקה אמליקה** לא קשיא.
קמייתא דפטור צארצעה עשר קאי
דקמי' בה דהדיא ונתנא עוף והוה הדין
דשאר זבחים אלא משום דאורחיה
לעכוזיה צו ציוס אחר התמיד נקט
ליה ורישא דמתנימא צמתימא דקמי'
נמי לא אמרו אלא פסח צלבד רבי
שמעון אמרה ואצרצעה עשר קאי
ואחד השוחט כו' דסיפא צחולו של
מועד קאמר ואשמעינן חיוצה לזרוק
ולמולק כשוחט דלא תימנא שמיטה
דווקא: **סנאי היא**. הני תרתי סממי
תנאי היא ואלנינא דרבי שמעון מר
מקיש הקטרה לעצודת הדס אמרינן
וישנו בהלנת אימורין ומר לית ליה
הא היקישא דשמיטה קאמר רמנא
וזיקה דמתצריצ' בהדיא מדס זבחי
אצל הקטרה לא: זבחי זבחי פרי
וימני. תרי קראי כמיבי שקיל י' דחד
מנייהו ושדי אצדך וקרי ציה זכח
דהיינו פסח וקרי ציה זבחי לשאר
זבחים: **ואמאי פלגינהו רמנא**. ואלא
כמב זבחי צמד קרא והכל צממע
צין צפסח צין צשאר זבחים: **לומר**
לך צומן דאיכא זכח. דהיינו פסח
צארצעה עשר לא מחייב אשאר
זבחים: **הא סתמא פטור**. מלא משחט
דאמרינן כל כמה דלא עקר שם פסח
מנייה הוה פסח ושחטו צשאר ימות
השנה ופקול ושמטה צשאר ראייה
היא: **צעי עקירה**. ולא אמרינן
סתמיה שלמים הוה ולשון צעיא הוה
כלומר פשטינן לה מהכא או לא: **מפי**
הצורה. כולם הודו צדכר זה לאוקומי
מתני' דמשמע דצעי למעקר שם פסח
מנייה כגון שהיו צלשו טמאין צארצעה
עשר דסתמיה לא פסח שני קאי
מש"ה צעי עקירה: **מתני' הפסח**
נשחט צשלס יסות. פסחי צבור
צין שהצבור מועטין ויכולין לישחט
כולן צבת אחת מוצוה ליתחלן לשלס
כיתות זו אחר זו: **צויכי זכח וצויכי**
כסף. כפות גדולות לקבל צהן הדם:
שכונה כסף כו'. צגמ"ו מפרש טעמא:
ולא היו לצויכין שוליים. רחצין מלמטה
אלא חדין תחתיהם כדי שלא יוכלו

לישב על הקרקע: **שמה יניחום**. כהנים על גבי קרקע עד שיקבלו דם אחר מחמת שהן מרוצין וישכחום ויקרש הדם ולא יהא רחוי לזרוק:
שחט ישראל אם ירעה שהשמיטה כשירה צורים בכל הקרצנות: וקיצל כפן. הדם צדון מלאוה העלה: **נוטנו לחציו**. שהרי צשורה הן
עומדים עד המזבח: **מקבל את המלא**. מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקון שחזר אליו מיד כהן הזורק: וזיקה אחת. צדון עצמו זורק ולא
מתנה באצבע שאין לך קרבן טעון אצבע אלא חטאת לבדה כדכתיב [ויקרא ד] באצבעו: **כנגד היסוד**. צרוחות שבמוצח שהיה יסוד תחתיו חורק לזקופתו
של מוצח והוא נוכל ליסוד. ולפי שאין היסוד מקיף את המוצח אלא את הלפוף ואת המעבר צדנתו צמסכת מדות (פ"ג משנה א) לכך הורכב לומר
כנגד היסוד: **כל כשחט אמרנו**. קראו אם ההלל לכל כמות קאי: אם גמרו שנו. כשהיו מתחילין לשחוט
מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיתתן עד שגמרו ועדיין רבים שוחטין חורטין וקורין שניה: **ואם שנו**. ועדיין לא גמרה שחיתת פסחי
אותה הכת שילשו וכן השניה וכן השלישית ואע"פ שלא אירע מעולם ששילשו לפי שהיו שם כהנים מרוצין ומחירין צמלאכתן: **לא הגיעו לאהבתי**.
אפילו פעם ראשון: **אלא שהכהנים מדיחין העזרה**. שאמת המים מהלכת צשורה וכשהן רוצין להדיח העזרה פוקקין את נקב יציאתה והמים
פושטין והולכין על גדוניה ומדיחין את כל העזרה שרצה של שיש הימה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יוראים וצערד הפסח מתוך
הדממים מרוצים היו מדיחין אותה והכהנים היו מדיחין אותה בשבת שלל צרצון חכמים: **מדם הפערצות**. המוטל על הרצפה וטעמא
מפרש בגמרא [פ"ה]: **אונקלויות**. מסמרים שראשיהן כפופין למעלה. קרוק"ש צלע"ו: **צעמוין**. אלו עמודין קטנים הרבה וקרויין נססין כדאמרינן
צמס' תמיד (פ"ג משנה ה) דמתן צ"ת המטבחים היה לצפוני של מוצח ועליו שמונה עמודין וקרויין נססין וקורוהו של ארז על גביהן ואונקלויות
של ברזל היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן מולין ומפשיטין וקבועין צשורה צמקום צ"ת המטבחים: **חלוקין**. מחולקין. מפוללות קליפתן:
שחל

לענין רש"י

מוסף רש"י

פסח בשאר ימות
השנה שלמים הרי.
דנפקא לן מוחמת פסח
לה' אלהיך אף וקרא
דמותר פסח קרי שלמים
(חולין ג'). שמעת מינה.
מדקרי ליה זבח פסח,
פסח בשאר ימות
השנה בעי עקירה.
למעקר שם פסח מנייה
וכל כמה דלא עקר פסח
הוה וכי שחט ליה שלל
צומנו הוה פסח פסח
(שם). בורקה. פטור
זו שאלי משגי' מפי
הבורה. ואמרו לעולם לא
צעי עקירה, והאי דמשמע
דצעי עקירה כגון שהיו
בעליהם. צפסח ראשון
טמא ממים ופסח ז' אפסח ז'
לא נדהח מחמת אצוד
אלא מחמת צעלס שחטו
מחמת טומאה לפסח שני
והאי פסח חוי לקרב צאייר
הלך צעי עקירה (שם).
שחט ישראל וקבל
הכהן. קן היה דרזן
לעשות זבחים (ד'). קראו
את ההלל. כל כח קוראה
את ההלל ג' פסחים
שהיו פסחיהם מרוצין ולא
טעוין הלל צשחיתום ולא
היו מספיקין לשחוט פסחם
כל כח עד שקראוהו
שלל פסחים. ואע"פ דמתן
אע"פ שלל שלש מרוצין.
היינו לא גמרו פעם
שלישית טולו, אבל מנייה
אין כח שלל איהו גומרתו
שני פעמים ומתחלת צו
פעם שלישית (סוכה ד').
מפני שעמה מרעטין.
צשחטו חטות הראשונות
מתמלאה העזרה לכל כח
ושחטו כח שלישית צממ
ולא היה שחיתת פסחיהן
מארכת צדי קריאת שלל
הללות (שם).

מוסף תוספות

א. דמחייב ליה למקטיר.
חוס' שאנן. ב. דקמי'
לשמו פטור הא סתמא
חיוב אלמא לא בעי עקירה
אלא מדיקא ליכא
למשמע מינה. ג. ג. ג.
פירוש אין אומרים שירה
על שום אכילת מזבח כגון
זריקת דמים וניחור המים.
חוס' צבסות לה.